

Mellékletek:

Nagy Imre (1837-1916) színművész életútjának dabasi vonatkozásai

A Tisztelt Értéktár Bizottság korábbi munkája során számos olyan javaslatot tárgyalt, melynek kiinduló forrása a Magyar Színművészeti Lexikon (1929-1931, szerk. Schöpflin Aladár) szócikke volt. E javaslatok és a felsődabasi öregtemetővel kapcsolatos háttér adatgyűjtés mutatott rá arra a jelenségre, hogy a XX. század elején a nyugalomba vonuló színésznők, színészek figyelemreméltóan jelentős számban választották életük befejező időszaka helyszínéül Dabast, elsősorban Felsődabast.

Dálnoki Nagy Imre (Nagyvárad, 1837. november 4. – Alsódabas, 1916. szeptember 9.) színész életútja is igazolja ezt a tapasztalatot. A lexikonok adatai szerint Nagy Béni és Hegedűs Mária fiaként született Nagyváradon, 1837. november 4-én. 1860. február 20-án lépett színpadra a szintén nagyváradai születésű Molnár György (1830-1891) társulatánál. A debütálás egyéb körülményeiről sajnos nincs további adat, de sajtó kutatással igazolható, hogy Molnár György társulatával ezidőtájt Miskolcon telelt és készült az új évadra. Ennek része volt a társulati tagok toborzása is:

„Fölvívás a vidéki színészekhez. Tisztelettel kérem föl a vidék minden rendű s rangú t. cz. színésznőit s színészeit, kik igazgatásomhoz e jövő húsvétől egy évre szerződni óhajtanak, — ebbeli szándékukat föltételeikkel együtt bérmentes levélben f. é. mart. 1-e napjáig hozzám utasítani szíveskedjenek. Kelt Miskolczon jan. 1-én 1860. — Molnár György, színigazgató.”

Az már egy februári híradásból derül ki, hogy a zseniális színigazgató húsvétől a Pozsonyi Színházban tervezte előadásait, az országjárás kezdeteként, hiszen ez az időszak még bőven a hőskorszakhoz, a vándorszínészet érájához tartozott, annak minden nehézségével együtt.

Nagy Imrét kiváló epizodistaként jellemezte a szakirodalom, aki: „A régi úttörő gárdához tartozott s mindig becsülettel megállotta helyét bárhová is állították.” Nem könnyű epizodistaként helytállni, hiszen: „Sajátossága a színészi munkának, hogy a főszereplő több felvonáson keresztül vonja magára a figyelmet. Az epizodistának csak néhány perce, pillanata van; tömörít, mint az író, amikor epigrammát alkot.”- írta végrendeletében Gobbi Hilda (1913-1988), az Aase-díj alapítója. Az elismerést a magyar színházi előadások epizód szerepeinek megformálói kapják. Nagy Imre időszakában még nem létezett ilyen típusú díj, sőt a korabeli beszámolóknak sem méltányolták ezt a típusú szerepalkotást, azaz a főszereplőknél leragadva a kisebb szerepek formálóját jellemzően meg sem említették a tudósításokban.

Felesége Greskovits Franciska színésznő volt, aki 1843-ban született Greskovits Ferenc és Thurnovszky Jozefa leányaként. Ő 1864-ben lépett színpadra Latabár Endre (1811-1873) társulatában. Őt fiúkból lett színész, többek között Nagy Gyula, Nagy Dezső és Nagy Miklós (Pécs, 1882. március 3. – Kolozsvár, 1913. március 7.) is. (A Magyar Színművészeti Lexikon adata szerint a feleség fiatalon, 1880. március 12-én, Budapesten meghalt. Ez azonban a férjek névazonosságán alapuló tévedés, ugyanis ekkor (pontosabban március 10-én) a 34 éves Nagy Imréné Benza Ida színésznő halálozott el a fővárosban. Nagy Imréné Greskovits Franciska

1905. január 27-én még részt vett Egerben a 87. évében elhunyt édesanyja temetésén, azaz halálára -, melynek sajnos nincs meg a pontos időpontja - csak ezt követően kerülhetett sor.)

Nagy Imre epizódszínész 1898. január 1-jén vonult nyugdíjba, Alsódabasra ezt követően települt. Itteni körülményeiről, életviteléről nem maradt fenn támpontul szolgáló információ. 1916. szeptember 9-én hunyt el agyszélhúdás következtében. Két nappal később, 11-én, református szertartással temették el, melyet Kontra Sándor lelkipásztor végzett. Mindez a református gyülekezet „Halottak anyakönyve” 14/1916. számú bejegyzéséből tudható. Érdekesség, hogy az előnevet „Balogi”-ként rögzítették a „Dálnoki” helyett, ez azonban nagy valószínűséggel félrehallott diktálás következtében történt elírás.

Halálának hírért a korabeli lapok közül a Pesti Hírlap és az Ujság közölte, tiszteletére az Országos Színészegyesület palotájára kitűzték a gyászlobogót.

Nagy Imre színművész a magyar színeszet hőskorának elfelejtett személyisége, alakját, érdemeit a lexikonok őrzik. Dabasi évei helytörténetünk sajátos adalékát jelentik, mely értéktárunk kulturális örökség kategóriájának is méltó gyarapítója.

Bibliográfia

Molnár György: Fölvívás a vidéki színészekhez. Nővilág, 1860. január 15. p. 46.

Nővilág: Vidék - A Pozsonyi Színházban húsvéttól kezdve Molnár társulata tartana előadásokat. 1860. február 19. p. 126.

Pesti Hírlap: Halálozás – Dálnoki Nagy Imre nyugdíjas színész... 1916. szeptember 10. p. 20.

Ujság: Elhunyt színész. 1916. szeptember 10. p. 19.

Schöpflin Aladár (szerk.): Magyar Színművészeti Lexikon 3. Komló-kert - Püspöki Imre. Országos Színészegyesület és Nyugdíjintézete, Budapest, 1930. p. 318.

[https://hu.wikipedia.org/wiki/Nagy_Imre_\(sz%C3%ADnm%C5%B1v%C3%A9sz,_1837%E2%80%931916\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Nagy_Imre_(sz%C3%ADnm%C5%B1v%C3%A9sz,_1837%E2%80%931916))

[https://hu.wikipedia.org/wiki/Nagy_Dezs%C5%91_\(sz%C3%ADnm%C5%B1v%C3%A9sz,_1868\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Nagy_Dezs%C5%91_(sz%C3%ADnm%C5%B1v%C3%A9sz,_1868))

[https://hu.wikipedia.org/wiki/Nagy_Gyula_\(sz%C3%ADnm%C5%B1v%C3%A9sz,_1872%E2%80%931951\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Nagy_Gyula_(sz%C3%ADnm%C5%B1v%C3%A9sz,_1872%E2%80%931951))

[https://hu.wikipedia.org/wiki/Moln%C3%A1r_Gy%C3%B6rgy_\(sz%C3%ADnm%C5%B1v%C3%A9sz\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Moln%C3%A1r_Gy%C3%B6rgy_(sz%C3%ADnm%C5%B1v%C3%A9sz))

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Aase-d%C3%ADj>

Összeállította: Valentyik Ferenc